

Ірина Олександрівна ІЗАРОВА,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правосуддя
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
irina.izarova@gmail.com

УДК 347.91/.95

РЕФОРМА ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРОЦЕДУР ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Досліджуються питання масштабного реформування цивільного процесу ЄС, що відбулося в грудні 2015 року, а саме — перших двох загальноєвропейських процедур видачі Європейського судового наказу про сплату та вирішення дрібних спорів. Виділено основні напрями цієї реформи, до яких віднесено розширення сфери застосування, визначення додаткових вимог щодо проведення судового засідання, порядку отримання доказів і оскарження рішень, ухвалених у порядку Європейської процедури вирішення дрібних спорів, збільшення обсягу безплатної практичної допомоги сторонам, що беруть участь у цій процедурі. У результаті проведеної реформи буде істотно змінено порядок визначення розміру судових витрат, які несуть сторони при розгляді справ за загальноєвропейськими процедурами, та їх оплати. А також змінено порядок розгляду заяви про заперечення боржника проти виданого Європейського судового наказу. Дослідження реформ цивільного процесу ЄС є надзвичайно актуальним для вітчизняної правової науки в світлі укладеної в 2014 році Угоди про Асоціацію України з ЄС, згідно з положеннями якої передбачається запровадження поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі і передбачається активізація судового співробітництва в судовій сфері.

Ключові слова: цивільний процес ЄС, Європейська процедура вирішення дрібних спорів, процедура видачі Європейського судового наказу, гармонізація цивільного процесу, реформа цивільного процесу ЄС.

Інтеграція європейського суспільства й функціонування внутрішнього ринку викликали необхідність забезпечення ефективного механізму захисту прав жителів ЄС, які є водночас громадянами різних держав — його членів. Але істотні відмінності їх національного процесуального законодавства стали перешкодою для доступного й ефективного судового розгляду транскордонних справ. Це зумовило потребу гармонізації цивільного процесу і розбудови спільного правового простору — *A Genuine European Area of Justice*. Як цілком слушно зауважують у науковій літературі, це було зумовлене не гармонізаційною догмою, а самою суттю Європейського Союзу, який повинен надати всім європейським громадянам рівний доступ до правосуддя без дискримінації в таких питаннях, як судові витрати і строки розгляду справи [1, pp. 207–217].

Здобутки науки цивільного процесуального права, які зумовлені гармонізацією цивільного процесу в ЄС, мають важливе значення і для України, яка в 2014 р. уклала Угоду про Асоціацію з ЄС [2]. Згідно з її положеннями передбачається запровадження поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі, тому нам вкрай необхідно забезпечити узгодження вітчизняного цивільного процесуального законодавства з єдиними європейськими стандартами цивільного правосуддя задля забезпечення ефективного судового захисту учасників цієї вільної зони.

Справжній європейський простір правосуддя активно розбудовується впродовж останніх десятиліть і привертає увагу багатьох дослідників. Питанням European Civil Procedure присвячено роботи Дж. Вагнера (G. Wagner), А. Влосинської (A. Wlosinska), П. Готтвальда (P. Gottwald), К. Крамер (X. Kramer), К. Ван Рее (C. Van Rhee), Е. Сільвестрі (E. Silvestri), М. Сторма (M. Storme), Е. Сторскрабб (E. Storskrubb), Р. Штернера (R. Stürner), З. Вернадакі (Z. Vernadaki) та інших науковців. У грудні 2015 році відбулася масштабна реформа двох загальноєвропейських процедур — видачі Європейського судового наказу про сплату та вирішення дрібних спорів, які складають основу цивільного процесу ЄС [3, с. 74–86; 4], зміни і доповнення до яких підлягають застосуванню з 14 липня 2017 р. Ця реформа здійснила істотний вплив на розвиток цивільного процесу ЄС, що проявляється в розширенні сфери застосування процедури вирішення дрібних спорів, а також забезпеченні додаткових гарантій учасників процедури видачі Європейського судового наказу. Саме цим питанням присвячено статтю.

Визначення основних напрямів та загальна оцінка значення реформи загальноєвропейських процедур 2015 року є метою цієї статті.

Один з найважливіших напрямів реформи цивільного процесу ЄС 2015 року стосується сфери застосування загальноєвропейських процедур. Це питання є надзвичайно дискусійним і цікавим [3, с. 55–62], але сьогодні залишається тільки констатувати, що вона обмежена транскордонними справами. Усі інші критерії застосування загальноєвропейських процедур обумовлені їх природою й основним завданням.

Європейська процедура вирішення дрібних спорів (ЕССР) покликана забезпечити раціональний порядок розгляду справи, який є співрозмірним або пропорційним можливим витратам її учасників. Первісно межа розміру дрібного позову була визначена у 2 000 євро і була зумовлена кількісними розрахунками вартості проведення судового розгляду позову, який доцільно віднести до дрібного і розглядати у спрощеній процедурі.

Незважаючи на те, що кількість справ, які розглядаються в порядку ЕССР, щороку зростає та за даними Комісії становить близько 120 на рік у середньому в державах-членах [7], їх частка становить набагато менше, ніж справ, що розглядаються в порядку видачі європейського судового наказу (ЕОН) (12–13 тисяч заяв щорічно) [8]. Отже, одним з нагальних завдань Комісії було визначено розширення сфери застосування процедури вирішення дрібних спорів.

Оскільки середні витрати на процедуру ЕССР становлять приблизно 1750 євро, тоді як у разі розгляду цих вимог у звичайних процедурах середня вартість розгляду справи оцінюється у 2800 євро, у 2013 році Комісією було запропоновано підвищити до 10 000 євро межу віднесення спору до дрібного, зважаючи на позитивний вплив прискорення судових розглядів і скорочення витрат, які є пропорційними з урахуванням середньої кількості спорів [9]. Передусім йшлося про комерційні спори — організації, що представляють споживачів та бізнес у ЄС, висловилися на підтримку підвищення вартості позову й запровадження спрощених процедур, які дають змогу скоротити витрати і зменшити тривалість судового розгляду, що стосується споживчих спорів, оскільки 66 % респондентів підтримують збільшення такої ціни позову до 10 000 євро, що істотно поліпшило б доступ до правосуддя для споживачів, оскільки близько 50 % судових справ розглядаються за позовами на суму від 2 000 до 10 000 євро [9].

У результаті було обрано поміркований варіант між запропонованим Комісією та існуючим і межу визначення дрібного спору підвищено до 5 000 євро на час отримання судом заяви встановленої форми, не включаючи відсотки, витрати та видатки [4].

За загальним правилом, вимога заявника, що звертається в порядку ЕССР, повинна виникати з приватного права і мати цивільний або комерційний характер. Справи публічного характеру, зокрема ті, що стосуються митних зборів, податків, вимог до державних органів, не можуть розглядатися в порядку ЕССР. Із справ приватного характеру виключено низку категорій справ, що не можуть розглядатися в зазначеному порядку. Це справи, що стосуються статусу особи, відносин права власності подружжя, спадкового права, банкрутства та ін. Згідно зі змінами до ч. 2 ст. 2 Регламенту № 861/2007 цей перелік було уточнено і конкретизовано справи щодо права власності осіб, що перебувають у відносинах, які за законом мають наслідки, аналогічні шлюбним; справи про аліментні зобов'язання, що впливають із сімейних відносин, батьківства, материнства, шлюбу чи спорідненості; справи щодо заповітів і розпоряджень, включаючи зобов'язання, що виникли у зв'язку зі смертю особи [4].

Примітним є те, що в порядку Європейської процедури вирішення дрібних спорів не розглядаються справи щодо *employment law* або

трудового права, тоді як у порядку видачі європейського судового наказу вони можуть розглядатися.

Зміни також торкнулися організаційних аспектів розгляду справи в порядку ESCP. Так, було регламентовано підстави та порядок проведення судового засідання в ст. 8 Регламенту № 861/2007 [4].

У запропонованих Green Paper EOP/ESCP положеннях можна натрапити на відлуння ідей про створення спрощеного гнучкого та оперативного цивільного судочинства при збереженні гарантій, наданих учасникам цивільного процесу, і високого якісного рівня правосуддя, які звучали в Рекомендаціях РЄ, а також у пропозиціях зі Звіту Сторма. З цією метою було запропоновано використання багатомовних стандартних форм, що містять необхідні дані (наприклад, найменування й адреси сторін, компетентний суд, позов, зокрема короткий опис фактів, дата та підпис), і найважливіше — можливість проведення суто письмової процедури [10].

Основна мета запровадження двох спрощених альтернативних національних процедур розгляду справ — надати можливість у всій Європі якнайшвидшого і доступного цивільного правосуддя у справах. І письмова форма проведення процедур EOP і ESCP має надзвичайно важливе значення. Усне слухання може бути проведене тільки у разі необхідності для вирішення спору, оскільки це може допомогти як суду, так і сторонам дізнатися фактичні обставини справи. Однак практика свідчить, що усна форма розгляду спорів у транскордонних справах є неефективною, оскільки вона значно збільшує судові витрати й призводить до затримок судового розгляду, потребує численних поїздок, забезпечення професійного перекладу та надання додаткової юридичної допомоги.

Первісно у положеннях Регламенту № 861/2007 йшлося тільки про можливість проведення судового засідання у зв'язку з неможливістю ухвалити рішення на підставі наявних документів або за клопотанням сторін [5]. Згідно зі змінами судові засідання в справі може бути проведене за допомогою дистанційних засобів зв'язку і, як виключення, за особистої участі сторін. Так, якщо проведення усного судового засідання визнано необхідним, воно повинно відбутися за допомогою застосування будь-яких засобів зв'язку на відстані, таких як відеоконференції або телеконференції, доступних у суді або органі, якщо використання таких технологій, враховуючи конкретні обставини справи, відповідає вимогам справедливого розгляду справи. Якщо особа, яка хоче бути почутою, доміцильована або постійно проживає в іншій державі-члені, ніж держава-член суду або органу, що розглядає справу, ця особа може бути присутньою на судовому засіданні, що проводиться в усній формі, за допомогою відеоконференції зв'язку, телеконференції або іншим відповідним способом зв'язку на відстані.

Таким чином, було чітко визначено пріоритетність проведення судового засідання за допомогою дистанційних способів зв'язку. Слід зауважити, що відповідно до змін, що були внесені до ст. 16 Регламенту № 861/2007 [4], суд навіть не повинен присудити оплату витрат сторони, яка виграла, тією мірою, якою вони були понесені надмірно або які є непропорційні з заявленими вимогами, зокрема й тих, що пов'язані з її особистою явкою до суду.

Зміни торкнулися і порядку отримання доказів у справах, що розглядаються в порядку європейської процедури вирішення дрібних спорів. Так, у ст. 9 Регламенту № 861/2007 закріплено положення про надзвичайно важливий принцип цивільного процесу ЄС — принцип використання під час доказування найбільш простого та найменш обтяжливого способу отримання доказів [4]. За допомогою запровадження такого принципу забезпечується спрощеність і доступність цієї процедури. Так, наприклад, серед доказів, що можуть бути використані сторонами на обґрунтування своїх вимог або заперечень, є такі, що не потребують значних витрат, як, приміром, письмові докази; водночас є такі, що вимагають особистої присутності особи, яка їх надає — показання свідка, пояснення сторін, роз'яснення експерта. Для уникнення зайвих ускладнень та надмірного обтяження витратами учасників транскордонного процесу було запропоновано використовувати як докази письмові показання свідка.

Слід також додати, що вимог про проведення допиту свідка, висновків експерта тощо в цих Правилах не передбачено, тому для цього застосовуються положення національного процесуального законодавства держави-члена компетентного суду, який розглядає справу в порядку європейської процедури вирішення дрібних спорів.

Отже, цей принцип розкривається в таких важливих елементах: за можливості ухвалити рішення на підставі наявних доказів суд не може вимагати висновку експерта або усних показань; у процесі доказування в разі можливості суд повинен застосовувати сучасні засоби дистанційного зв'язку.

Правила також було доповнено положенням про безоплатну практичну допомогу сторонам, що беруть участь у європейській процедурі вирішення дрібних спорів. Відповідно до внесених змін, держави-члени повинні гарантувати не тільки отримання такої допомоги при заповненні форм, а також загальної інформації про сферу застосування цієї процедури, суд або орган, який є компетентний розглядати таку заяву й ухвалити судові рішення, що повинна бути доступною в усіх судах і органах і на діючих національних веб-сайтах. Водночас це не зобов'язує держави-члени забезпечити надавати правову допомогу або правові висновки в конкретній справі.

Було істотно змінено порядок розгляду заяви про заперечення боржника проти виданого європейського судового наказу. Згідно з чинними положеннями ст. 16 Регламенту № 1896/2006 боржник має право подати заяву про заперечення проти Європейського судового наказу про сплату до суду, який його видав, впродовж 30 днів після його вручення боржнику [6]. Після цього відповідно до ч. 1 ст. 17 процедура повинна продовжуватися у компетентному суді держави-члена походження відповідно до правил звичайного цивільного процесу, якщо заявник явно не вимагав завершення процедури в такому випадку [4]. Останній має право відмовитись від переходу до звичайного цивільного процесу, передбаченого національним процесуальним законодавством держави-члена компетентного суду впродовж усього розгляду справ до видачі наказу. У такому разі виданий європейський судовий наказ буде визнано недійсним, а заявник матиме право звернутися в порядку, передбаченому

національним процесуальним законодавством держав-члена компетентного суду.

Відповідно до внесених змін заявнику було надано право обрати між процедурою, передбаченою національним процесуальним законодавством, та європейською процедурою вирішення дрібних спорів. Тобто після розгляду справи в порядку видачі європейського судового наказу у разі виникнення заперечень відповідача заявник дістав змогу використати іншу спрощену загальноєвропейську процедуру, виходячи з того, що спір між ними має транскордонний характер і цілком ймовірно відповідає вимогам, встановленим ст. 2 Регламенту № 861/2007 [5].

Згідно зі змінами до ст. 17 передбачено можливість продовження розгляду заяви про заперечення проти виданого Європейського судового наказу відповідно до Європейської процедури вирішення дрібних спорів, встановленої в Регламенті № 861/2007, якщо вона може бути застосована; або будь-якої відповідної процедури національного цивільного процесу. Єдине, що в такому випадку, на наш погляд, потребує удосконалення, — це визначення пріоритетності спрощеного порядку, передбаченого національним процесуальним законодавством, розгляду заяви про заперечення проти виданого Європейського судового наказу.

У результаті проведеної реформи було істотно змінено порядок оскарження рішень, ухвалених у порядку Європейської процедури вирішення дрібних спорів.

Право на оскарження ухвалених судових рішень забезпечує реалізацію права на судовий захист і справедливе та неупереджене правосуддя. Воно закріплене на конституційному рівні та впливає з практики застосування Європейської конвенції з захисту прав та основоположних свобод. При підготовці перших загальноєвропейських процедур, передбачених відповідними регламентами, порядок оскарження судових рішень у різних державах-членах ЄС не був гармонізований. Таким чином, єдині спрощені правила цивільного судочинства в державах-членах ЄС, які склали основу цивільного процесу ЄС, застосовуються під час розгляду і вирішення цивільних та комерційних спорів транскордонного характеру, а також для з'ясування підстав перегляду ухвалених судових рішень. Порядок оскарження цих рішень визначений положеннями національного законодавства держави компетентного суду.

Відсутність необхідних підстав для оскарження рішення, ухваленого в порядку загальноєвропейських процедур, унеможлиблює його скасування. Такий підхід до оскарження судових рішень відрізняється новизною та може бути охарактеризований як особливий принцип цивільного процесу ЄС — принцип обмеженого перегляду ухвалених судових рішень [11, с. 156–160]. Це має дуже важливе значення для розвитку теоретичних засад цивільного процесу ЄС, практики застосування європейського законодавства, а також гармонізації цивільного процесу держав-членів.

Так, первісно назва ст. 18 Регламенту № 861/2007 була «Мінімальні стандарти перегляду рішення» [5], після змін — «Перегляд рішення в виняткових випадках» [4], що відповідає її сутності. Було уточнено підстави звернення відповідача до суду — тепер він може звернутися щодо оскарження ухваленого рішення тільки у разі, якщо він не брав

участі в процесі та не був повідомлений про заяву, або у разі проведення судового засідання не був викликаний на це слухання завчасно і таким чином, щоб дати йому можливість організувати свій захист; або був позбавлений можливості заперечити проти позову через форс-мажорні обставини, або внаслідок надзвичайних обставин без будь-якої провини з його боку, якщо відповідачу не вдалося оскаржити рішення, коли це було можливим.

Було також визначено строки перегляду рішень, який повинен становити 30 днів з дня, коли відповідач ознайомився зі змістом судового рішення і міг на нього відреагувати, без можливості його продовження.

Доповнено також положення про наслідки оскарження ухваленого в порядку Європейської процедури вирішення дрібних спорів рішення. Так, у будь-якому разі, чи було скасовано ухвалене рішення чи ні, заявник не повинен втратити можливості переривання строку позовної давності відповідно до національного законодавства.

Зміни торкнулися такої важливої сфери, як судові витрати, які несуть сторони при розгляді справ за загальноєвропейськими процедурами. Непропорційні судові витрати є важливою перешкодою для застосування європейської процедури вирішення дрібних спорів у деяких державах-членах. Такі витрати оплачуються наперед заявником, тому можуть здійснювати стримуючий вплив. Більшість осіб, які вважають свої права порушеними, не прагнуть судового розгляду саме тому, що вартість судового провадження не відповідає заявленим вимогам. У Звіті Комісії 2015 року зазначається, що непропорційні судові витрати, зокрема більші, ніж 10 % від вартості позову, є тим фактором, який перешкоджає споживачам використовувати цю процедуру, особливо справедливо в транскордонних випадках, коли слід очікувати також додаткових витрат на переклад [6].

У ст.ст. 15а (яку було додано) та 16 Регламенту № 861/2007 закріплено важливий принцип цивільного процесу ЄС — принцип пропорційності судових витрат, понесених сторонами на проведення судового розгляду. За допомогою цього принципу забезпечується спрощеність і доступність загальноєвропейських процедур вирішення цивільних і комерційних справ транскордонного характеру. Так, відповідно до положень ч. 1 ст. 15а Регламенту № 861/2007 судові витрати, що стягуються в державі-члені для розгляду справи в порядку Європейської процедури вирішення дрібних спорів не повинні бути непропорційними і перевищувати судові витрати, які стягуються у національних спрощених процедурах у цій державі-члені [4]. Відповідно до ч. 1 ст. 25 Регламенту № 1896/2006, якщо в державі-члені судові витрати на розгляд справи в порядку цивільного судочинства еквівалентні за розміром або вищі, ніж ті, які передбачені для Європейської процедури видачі судового наказу, загальна сума судових витрат для Європейського судового наказу про сплату та для цивільного процесу, який триває у разі подачі заяви про заперечення, не повинна перевищувати витрат на цю процедуру без здійснення Європейської процедури видачі судового наказу попередньо в цій державі-члені. Жодні додаткові судові витрати не можуть стягуватися в державі-члені для судового розгляду в порядку цивільного судочинства у разі подачі заяви про заперечення, якщо судові

витрати на такі процедури в державі-члені нижчі, ніж для Європейської процедури видачі судового наказу.

Ще однією новелою реформи 2015 року є наділення Комісії ухвалювати делеговані акти для несуттєвих змін або доповнень положень регламентів, якими врегульовано порядок здійснення загальноєвропейських процедур.

Відповідно до положень Лісабонського договору було змінено класифікацію правових актів ЄС і запроваджено нову категорію — делеговані акти. Згідно зі ст. 290 Договору про функціонування Європейського Союзу (TFEU) законодавець ЄС (Європейський парламент і Рада) може делегувати Комісії повноваження ухвалювати зміни або доповнення певних несуттєвих елементів законодавчого акта [12]. При цьому делегування таких повноважень здійснюється у певних межах, строках, а також з чітко визначеним завданням, змістом, обсягом делегування повноважень.

Відповідно до зазначеного положення Європейський парламент і Рада наділили Комісію повноваженнями ухвалювати делеговані щодо зміни та доповнення несуттєвих елементів регламентів № 1896/2006 та № 861/2007 [4]. Такими повноваженнями відповідно до змін, внесених у грудні 2015 року, Комісія наділена з 13 січня 2016 р. Але ці повноваження можуть бути відкликани в будь-який момент Європейським парламентом або Радою.

Серед напрямів проведеної реформ загальноєвропейських процедур варто визначити такі:

1) розширення сфери застосування європейської процедури вирішення дрібних спорів за рахунок підвищення розміру вимог, що віднесені до дрібних, а також конкретизація переліку справ, які не можуть розглядатися в зазначеному порядку;

2) визначення підстав та порядку проведення судового засідання у європейській процедурі вирішення дрібних спорів;

3) доповнення та уточнення порядку отримання доказів у справі, що розглядається в порядку європейської процедури вирішення дрібних спорів;

4) збільшення обсягу безоплатної практичної допомоги сторонам, що беруть участь у європейській процедурі вирішення дрібних спорів;

5) зміна порядку розгляду заяви про заперечення боржника проти виданого європейського судового наказу;

6) зміна порядку оскарження рішень, ухвалених у порядку європейської процедури вирішення дрібних спорів;

7) уточнення порядку сплати та визначення розміру судових витрат, які несуть сторони при розгляді справ за загальноєвропейськими процедурами.

Список використаних джерел

1. *Storme, M.* Improving access to Justice in Europe [Text] / M. Storme // *TeKa Kom. Praw.* — OL PAN, 2010. — Pp. 207–217.
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс] / Урядовий портал. — URL : [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf).
3. *Ізарова, І. О.* Теоретичні засади цивільного процесу ЄС [Текст] : монограф. / І. О. Ізарова. — К. : Дакор, 2014. — 328 с.
4. Regulation (EU) 2015/2421 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2015 amending Regulation (EC) No 861/2007 establishing a European Small Claims Procedure and Regulation (EC) No 1896/2006 creating a European order for payment procedure [Electronic Resource] / EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32015R2421>.
5. Regulation (EC) No 861/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 creating a European Small Claims Procedure [Electronic Resource] / EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32007R0861>.
6. Regulation (EC) No. 1896/2006 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 creating a European order for payment procedure [Electronic Resource] / EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32006R1896>.
7. Reform of the European Small Claims Procedure / Briefing EU Legislation in Progress 14 July 2015 [Electronic Resource] / European Parliament. — URL : <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-565871-Reform-European-Small-Claims-Procedure-rev-FINAL.pdf>.
8. *Kramer, X.* Commission report European Order for Payment [Electronic Resource] / Xandra Kramer ; Conflict of Laws .net. — URL : <http://conflictoflaws.net/2015/commission-report-european-order-for-payment/>.
9. Commission Staff Working Document Impact Assessment Accompanying the document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC) No. 861/2007 of the European Parliament and of the Council establishing a European Small Claims Procedure and Regulation (EC) No. 1896/2006 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 creating a European order for payment procedure [Electronic Resource] / EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1421775797117-&uri=CELEX:52013SC0459>.
10. Green Paper on a European order for payment procedure and on measures to simplify and speed up small claims litigation [Electronic Resource] / the official EU website. — URL : http://europa.eu/legislation_summaries/other/l33212_en.htm.
11. *Ізарова, І. О.* Принцип обмеженого оскарження судових рішень, ухвалених у порядку загальноєвропейських процедур із розгляду цивільних і комерційних справ транскордонного характеру [Текст] / І. О. Ізарова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». — 2015. — Вип. 35, част. II. — Т. 1. — С. 156–160.
12. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union [Electronic Resource] / EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>.

Надійшла до редакції 28.02.2016

Изарова И. А. Реформа общеевропейских процедур и ее значение для дальнейшего развития гражданского процесса Европейского Союза

Исследуются вопросы масштабного реформирования гражданского процесса ЕС, которое состоялось в декабре 2015 года, а именно — первых двух общеевропейских процедур выдачи Европейского судебного приказа об уплате и разрешения мелких споров. Выделены основные направления этой реформы, к которым отнесены расширение сферы применения, определение дополнительных требований о проведении судебного заседания, порядка получения доказательств и обжалования решений, принятых в порядке Европейской процедуры разрешения мелких споров, увеличение объема бесплатной практической помощи сторонам, которые принимают участие в этой процедуре. В результате проведенной реформы будет существенно изменен порядок определения размера судебных расходов, которые несут стороны при рассмотрении дел по общеевропейским процедурам, и их оплаты. А также изменен порядок рассмотрения заявления об оспаривании должника против выданного Европейского судебного приказа. Исследование реформ гражданского процесса ЕС является чрезвычайно актуальным для отечественной правовой науки в свете заключенного в 2014 году. Соглашения об ассоциации Украины с ЕС, в соответствии с положениями которого предусматривается развитие углубленной и всеобъемлющей зоны свободной торговли и активизация судебного сотрудничества в судебной сфере.

Ключевые слова: гражданский процесс ЕС, Европейская процедура разрешения мелких споров, процедура выдачи Европейского судебного приказа, гармонизация гражданского процесса, реформа гражданского процесса ЕС.

Izarova, I. O. Reform of EU-wide Procedure and its Importance for the Further Development of the European Civil Procedure

The article deals with the issues of large-scale reform of the European Civil Procedure, which took place in December 2015, namely — the first two EU-wide procedures — European order for payment procedure and European small claims procedure. The basic direction of the reform was the extension of the scope, the definition of the additional requirements of the oral hearing, taking of evidence and review of the judgment, free practical assistance for the parties of European small claims procedure. As a result of the reform will be significantly changed the procedure for determining the court fees incurred by the parties in proceedings for a pan-European procedures, and ways of payment. And also the effects of the lodging of a statement of opposition by the defendant to the European order for payment. The investigation of reforms of the European Civil Procedure is extremely important for Ukraine in the light of EU-Ukraine Association Agreement, which includes a Deep and Comprehensive Free Trade Area and provides for activation of judicial cooperation.

Keywords: European Civil Procedure, European small claims procedure, European order for payment procedure, harmonization of civil procedure, reform of the European Civil Procedure.

